

בתוך הבוץ

החושש כל הזמן שמא יחשבו אותו לחלש, לפשרן, לוותרן.

ממשלה חלשה, ממשלה הפחדת היראות חלתי-אונים, נוטה תמיד לעשות דברים מוגזמים, בלתי-מחושבים ובלתי-אחראיים, רק כדי שיחשבו שהיא חזקה ובלתי-נרתעת. כך זה קרה בסמוע, וכך זה קורה עכשיו באוניברסיטה.

לא רוצים במאשא-ומאתן?

אבל אם יבואו ויגידו לנו שזה כן חשוב, שפה מדובר על עקרונות, על תקדים, הרי גם אז הסטודנטים צודקים במאה אחוזים.

אם זה תקדים, אם הכוונה היא רק לשבור את העקרון שנקבע עליידי ועדת אגרנט, כפי שגובש בפרקטיקה של שש שנים; אם רוצים להפך את הצמידות הבלעדית למדד-היוקר — כי אז אסור לסטודנטים בשום פנים להיכנע.

כי הרי אז נעמוד כל שנה בפני מחזה מביש של התמקחות בנוסח השוק, למה שמר ספיר קורא „מאשא-ומאתן“: ידרשו 2000 וירדו ל-1000, ויתפשרו בסוף על 950, כמו שירדו השנה מ-1500 ל-700 (אולי 700, איש איננו יודע) — ובפעם הבאה יבואו רגע לפני הבחירות, אולי עוד באמצע השנה, ויתפסו את ציבור הסטודנטים בגררת.

כבוד היושבי-ראש, אנו מברכים מעל דוכן רם זה את ציבור הסטודנטים. הוא הוכיח בגרות, ליכוד ואחריות ממלכתית ממרגה ראשונה.

הנסיגות העלובים לפג ציבור זה עליידי שיחוד חלק אחד, והסתלת העומס על החדשים והחלשים ביותר — נכשלו.

„מעולם לא הייתי סטודנט...“

אנו קוראים לציבור זה להחזיק מעמד ולא להיכנע, מפני שלפי מיטב הכרתנו אין הוא לוחם רק למען עצמו; הוא נאבק על עקרון שהוא חשוב לעתיד המדינה כולה. אני אומר זאת מפני שאני עצמי מעולם לא הייתי סטודנט. אני שייך לאותם אשר לא יכלו להגיע לאוניברסיטה מסיבות כלכליות, שלא יכלו כלל לחלום על כך, מפני שנאלצו לעזוב את בית-הספר ולפרנס את עצמם ואת משפחתם בגיל 14, ללבי הבעיה הזו קרובה, אולי אף יותר מאשר לשובתים עצמם.

הדבר מוכרח להגיע לכלל הכרעה במדינה הזאת: האם מותר לבני עניים ללמוד?

האם תעניק המדינה את החינוך הגבוה לכל צעיר מוכשר, בזכות ולא בחסד?

האם תנטוש המדינה דרכי-מחשבה, שהיו מתאימות לעיירה היהודית בסוף המאה שעברה; או לראשית התנועה הציונית, כשהליכה לאוניברסיטה נראתה כעריקה וכהתפנקות, דרכי-מחשבה שהן בעוכריה של מדינה מודרנית בשליש השלישי של המאה העשרים?

מבחינה זו מייצגים הסטודנטים את הגישה הממלכתית בה"א הידיעה.

הם תובעים שעניין שכל הלימוד לא יופרד מכלל הטיפול בענייני החינוך הגבוה.

הם תובעים כי סוגייה זו תחדל להיות ענין שולי בחיי המדינה.

הם תובעים — ובצדק — כי החינוך הגבוה יתפוס את

* כאן חיקה הנוגם את הצורה בה מבטא שר-האוצר מילים אלה, בניגית מעלי.

להלן נוסח הצעתו לסדר-היום של ח"כ אורי אבנרי לסיים שביתת הסטודנטים:

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה. לפני חודש, כאשר הצענו להעלות עניין זה על סדר-היום של הכנסת, פנינו אל הממשלה ואמרנו: „יש לכם כשרון מיוחד להכניס את עצמכם לבוץ“.

אז היתה זו אזהרה. כיום זוהי קביעת עובדה. אומרים שאדם פיקח הוא זה היודע לצאת מהבוץ, אשר אדם חכם בכלל לא היה נכנס אליו.

ממשלה זו, כך נדמה, אפילו איננה פיקחית. היא נכנסת לבוץ גם כשהיא רואה אותו מי ראש. וכשהיא כבר בתוך הבוץ — אין היא יודעת איך לצאת ממנו.

מניין לספיר עזות-המצח?

כבוד היושבי-ראש, מה טוענת הממשלה? כמו תמיד — דבר והיפוכו.

היא אומרת לנו שהסטודנטים הכריזו שביתה בלתי-אחראית, אית, בגלל כסום של מה בכך, ומאידך שהסכום הוא כל-כך חשוב שאין הממשלה יכולה להתר עליו.

ואנחנו אומרים: או — או.

אם הסכום הוא עניין של מה בכך, אם מדובר על כמה עשרות לירות — למה לא לוותר? ואם לתת, מי צריך לחת — הסטודנטים, הרוצים לשמור על הסטטוס-קו, או הממשלה, הרוצה להפך אותו?

מניין בכלל למר ספיר — ואני מצטער על העדרו כאן היום — עזות-המצח לגרום לזעזוע עמוק בחיי המדינה, לסערה כללית בחינוך הגבוה — — —

משה ורמטין: (מפא"י): אין אתה מדבר?

אורי אבנרי: אני חושב שאני מש"תמש במושגים פרלמנטריים, למרות שאני יכול לחשוב על מושגים יותר חריפים.

אליעזר שושטק (חרות): המלים „עזות-המצח“ נאמרות גם בבית-הכנסת, ו אפילו ביום-כיפור.

אורי אבנרי: מניין למר ספיר עזות-המצח?

היו"ר אריה בן-אליעזר: מספיק לומר זאת פעם אחת, לא צריך לומר פעמיים.

אורי אבנרי: ... לגרום לזעזוע עמוק בחיי-המדינה, לסערה כללית בחינוך הגבוה, למרידות בלב 28 אלף צעירי-רים, תחרות המדינה ועתידיה, בעד כסום המגיע אולי למיליון וחצי לירות, ושבתאי איננו עולה על שני מיליון?

זה שבע שנים אחד בלבד אחרי שמר ספיר — אותו מר ספיר! — רמז מעל במה זו שהפסד של המישה או עשרה מיליונים כפרשת „סו“ מרפיו“ זה עניין של מה בכך, ש כ ר ל י מ ו ר

בשביל מר ספיר ועוזריו הצעירים!?

אוי לממשלה הזקוקה ליוקרה!

אומרים שזהו עניין של יוקרה. יוקרה של מי? אוי לממשלה הזקוקה ליוקרה מסוג זה! **לא החזקים זקוקים ליוקרה. ליוקרה זקוק זה**

* ראה דו"ח לבחור (40) בהעולם הזה (1952).

הכנות הסטודנטים בתל-אביב

מקומו כאחד השלבים הגבוהים ביותר בסולם — העדיפויות של המדינה.

אומרים למר ספיר: ווא!

גם במישור הכלכלי מייצג מאבק הסטודנטים את הגישה הממלכתית.

לא ייתכן לנהל משק לפי מצבי-הרוח של מר פנחס ספיר.

לא ייתכן שמצד אחד יספיר מר ספיר למיתון כלכלי, להידוק החגורה, לביטול תוספת היוקר, ומצד שני ירחיב את התקציב וידרוש העלאות אף מעבר למדד יוקר-המחיה.

לא ייתכן להתנגד בחירוף נפש להעלאת שכר-הלימוד של הפועלים, ולהעלות באותו זמן את שכר-הלימוד היסודי של הסטודנטים, ולהטיל מס נוסף על ההשכלה.

נמאסו לנו מצבי-הרוח אלה. אנחנו שמחים שמתחיל להימאס גם לסטודנטים. אנחנו שמיי חים שהאינטליגנציה הצעירה מתחילה להגיד למר ספיר לא!*

„הכנסת נזפת בממשלה!“

כבוד היושבי-ראש, מה תפקידה של הכנסת? היא שגתה מישגה חמור כאשר הורידה לפני חודש מסדר-היום את הצעותינו לדיון מוגע. כיום הייבת הכנסת להחליט לקיים דיון מלא בסוגיה כולה במליאת הכנסת.

אם מעסיקים את הכנסת בנורמות הנמוכות בפרדסים, הרי לבטח יש לקיים דיון בנורמות הגבוהות הדרושות בחינוך הגבוה. האגרונומים של מהר אינם פחות חשובים מן התפוזים של היום.

כסיום הדיון במליאה נציע לכנסת החלטה פשוטה: הכנסת נזפת בממשלה על הטיפול הכושל והבלתי-אחראי בענייני הסטודנטים; הכנסת קוראת להחזיר את שכר-הלימוד לקד-מותו; הכנסת קוראת לבדיקה יסודית של כל ענייני החינוך הגבוה במדינה.

* מילה זו עוררה צחוק כללי באולם, כי הנוגם חיקה את מיבטאו של שר-האוצר, המבטא את המילה „ווא!“

* כאן חיקה הנוגם את הצורה בה מבטא שר-האוצר מילים אלה, בניגית מעלי.

הסטודנטים להקשיב ליחכות. מאות סטודנטים באו, ביקשו להיכנס והושבו ריקם. אחרים הוכנסו ליציע, אך הוצאו משם אחרי רבע שעה. מאות המקומות ביציע נמסרו לתלמידי-תיכון, שהזמינו את המקום קודם לכן. בקושי הצלחנו להכניס את מנהיגי הסטודנטים. ערב לפני שהספקנו לנמק הצעה זו, כבר הגשנו הצעות נוספות. הצעה דחופה שלנו: „התערבות הצנזורה בספרות ובאמנות-הקולנוע, שביתת-הרעב של הסופר זן עומר ואיסור הסרט המניע לרצה“. הצעה אחרת: „הנושא הכמוס“ שהועלה עליידי איסור הראל ושהביא, כמעט, להתפטרות ראש-הממשלה.

חוזק מזה הגשנו כתרסר שאילתות חדשות, ונענינו על תרסר שאילתות קודמות. בין השאר הבטיח לנו שר-הבריאות לפעול לצימצום הריח של בית-החרושת לקפה נמס בצפת, והודיע שאין חובה לנתח גופה, כדי לקבוע את סיבת-המתת. הרופא יכול להסתפק בהשערת הסיבה בלבד.

שר-התחבורה הכתיש כל תוכנית לשפץ אוניות דרום-קוראיות, הבטיח לחקור את ההאשמות הדדיות של היה וידרא וצור לגבי כשלונות צי"ס. שר-הרוח אמר שלא נשקל כינון יחסים דיפלומטיים עם סייגון, אך סירב להבטיח כי אין התעללות באזרחים ישראלים בקונסוליה של שווייץ, וכי הוא פועל ביטוח חובת-האשרות למבקרים ישראלים באותה ארץ.

שר-העבודה סירב להביע, לפי שעה, דיעה על ההצעה לאחד את גביית מס-ההכנסה עם גביית הביטוח הלאומי. הוא גם הודיע שלא ביקר את ההצעה להפלות את דמי-ההופשה המגיעים ל-20 אלף עובדי ההסתדרות, תוך הפעלת לחץ על העובדים לתרום לתן כסף זה. ינאל אלון אמר שהוא סומך על ההסתדרות שלא תעשה דברים בלתי-חוקיים.

אורי אבנרי: האם כבוד השר מוכן, חוזק מאשר לסמוך על ההסתדרות, גם לחקור את העניין מטעם הממשלה?

השר יגאל אלון: חוששני שעצם החקירה יש בה משום החשדה שלא במקומה. אין דברים סודיים בארץ, לפחות בנושאים אלה, ואני מניח שאם תהיה חריגה, לא ייעלם הדבר מעיני.

Handwritten signature or note in the bottom left corner.